

Doğrudan Havacılık - Uzay İlişkili Yükseköğretimde 2016 Yılı (Öğretim, Öğretim Kurumları & Öğretim Kontenjanları)

Can EREL¹

Uçak Mühendisi

can.erel@canerel.com.tr

Doğrudan havacılık ve uzay alanları sayesinde varlık bulmuş öğretim programlarında, merkezi yerleştirme ile öğrenci alan Türkiye ve KKTC'de yerleşik tüm yükseköğretim kurumlarının ve kontenjanlarının gelişimini yıllardır takip ediyorum. Bu konuda, 2011-2012 döneminden sonra da, akademik, mesleki ve endüstriyel değerlendirmelerde kullanılan bazı analizler yapıyor ve önemli bir kısmını açık kaynakta paylaşıyorum.

... bu yıl da, geçmiş yıllarda olduğu gibi, sahip olunan kişisel bilgi ve deneyim ile olanı tespit ederek değerlendiren fikir yazısı olarak bu makaleyi hazırladım. Ancak, konuya başlamadan paylaşmam gereken birkaç cümle var:

Bu milletin sağladığı başarı bursları ve kariyer olanaklarının da büyük katkısı ile yetişen bir meslek sahibinin, hür iradesi ve vicdani ile yaptığı tespitler ve tespitlere dayalı değerlendirmelerini, belli bir kesim ve seçilmiş bir grup yerine yine o milletle paylaşması gibi bir temel dürtünün sonucudur bu makale... Benzer öncekilerde de olduğu gibi, belli bir öğretim kurumunu, programını veya mesleği de işaret etmiyor, kayırmaz!

...ama aynı mesleğe giden yollarda,

- *Bazılarının sündürülerek gereksiz uzatılmış süresine,*
- *Bazılarının yetersizliğine,*

işaret ederek, ağırlıklı olarak ticari endişe ile bu seçenekleri süslerle aday ve ebeveyn önüne tamamını aynı anda birer seçenek olarak koyan ve böylelikle, akademik disiplini tartışmalı hale getirdiği gibi, değerli zamanı ve saygıdeğer emeği yanında zaten kıt olan maddi kaynağını da nispeten rastgele kullanan adayın gelecekte sahip olması beklenen meslek etiğini de olumsuz etkilenmesine engel olma gayretidir; mütevazı...

Bu makalenin bir yönlendirme olarak algılanması da olanaklıdır; baştan ifade etmeliyim ki bu yönlendirme ancak,

- *Kişisel olarak hissettiğim tehlike ve/veya sorunu işaret ederek uyarın, ebeveyn ve öğrenci adayı nispeten daha sağlıklı ve karar vermesine destek,*
- *Değerlendirilen sonucu yaratan otorite karar vericinin, duruma paylaştığım açıdan bakmasını sağlayarak durumu yeniden değerlendirmesine bir olanak,*

olacak türdendir; kişisel bir maddi kaygı da taşımaz!

¹ Bu makalemin temelini oluşturan araştırmalar ve analiz çalışmalarında bana yardımcı olan THK Üniversitesi Uçak Mühendisliği öğrencisi sevgili Şeyda AKGÜN'e teşekkür ederim.

Doğrudan Havacılık - Uzay İlişkili İşgücü Oluşumu

Havacılık,

- İnsanlar tarafından üretilmiş hava araçları ile uçmak, veya
- Uçmak için gerekli olan mal ve hizmetlere yönelik (düzenleme, tasarım, üretim, satış sonrası hizmet gibi) faaliyetlerle uğraşmak,

şeklinde tanımlanmaktadır.

Bu tanım ve yaklaşımdan hareketle, havacılığın, hava araçları ile ilgili olan tüm eylemleri, endüstrileri, kurum ve kuruluşları kapsadığı varsayılabilir. Havacılık endüstrisi de ticari, endüstriyel ve askeri uygulamaları ile havacılık alanında kullanılan yöntemlerin ve araçların bütününe içermektedir. Bu haliyle havacılık endüstrisi, havada faaliyet gösteren hava araçları ile ilgili araştırmacılar, tasarımcılar, üreticiler, işleticiler ve bakım personelini kapsayan çok disiplinli bir alanı oluşturmaktadır. Örneğin,

...en basit hali ile, Türkiye'deki havacılık ve uzay ilişkili faaliyetler;

- Otorite(ler),
  - Doğrudan etki edenler,
  - Dolaylı etki edenler,
- Havacılık malı üretenler,
  - Ana sistem üreticisi işletmeler,
  - Alt sistem üreticisi işletmeler,
  - Sistem elemanı üreticisi işletmeler,
  - Malzeme-parça üreticisi işletmeler,
- Havacılık hizmeti üretenler,
  - Havacılık filo işletmeleri,
  - Havacılık tesis işletmeleri,
  - Teknik işletmeler,
    - Tasarım,
    - Mühendislik,
    - Araştırma ve Geliştirme,
    - Bakım, Onarım ve Yenileme (BOY),
- Destekleyici mal-hizmet üretenler,
  - Akademik öğretim kuruluşları,
  - Eğitim işletmeleri,
  - Bilişim işletmeleri,
  - Yer destek işletmeleri,
  - Lojistik işletmeleri,
  - Güvenlik işletmeleri,
  - İkram işletmeleri,
  - Eğlence işletmeleri,
  - Medya,
  - Meslek kuruluşları,

şeklinde sınıflandırılabilir.

Uluslararası standartlara uyum ve belgelendirmenin özel ve önemli bir yeri olan havacılık ve uzay endüstrilerindeki meslekler, sanatlar veya işler için gerekli bilgi, beceri ve alışkanlıkların elde edilmesi amacıyla yapılan çalışmaları kapsayan -bazı alanlarda uluslararası norm ve standartlara sahip içerik ve düzenlemedeki- öğretim programları ve eğitim faaliyetleri ile işgücü oluşturulmaktadır.

Kapsamı, niteliği ve uygulama zamanları arasında faz farkları olsa da, bu programlar;

- Kişilerin hayata atılmadan, iş ve meslek kollarında çalışmaya başlamadan önce okul veya okul niteliği taşıyan yerlerde, genel ve özel bilgiler bakımından yetişmelerini sağlamak amacıyla belli kanunlara göre düzenlenen (*formel – seviyesine göre Milli Eğitim Bakanlığı ve Yükseköğretim Kurumu tarafından düzenlenen*) örgün öğretim programları,
- Örgün öğretim imkânlarından yararlanmamış olanlara, gittikleri okuldan erken ayrılanlara veya meslek dallarında daha yeterli duruma gelmek isteyenlere yönelik uygulanan yaygın öğretim (*kurs*) programları,
- Kurum / şirket içi kurslar ve eğitimler,
- Bu programların bir karması,

yöntemleri ile gerçekleştirilmektedir. Nihâî amaç, her iş ile ilgili beklenen "Bilgi", "Beceri", "Yetkinlik" açısından yeterli ve sürdürülebilir uyuma sahip bir işgücünün en kısa sürede ve en etkili şekilde oluşturulabilmesidir.

Yükseklik değişkeni uyumlaştırıp, atmosferin yanına üst atmosfer ve uzay da dahil edilerek uzay için de benzer tanım ve tespitler yapılabilir.

İşte havacılık - uzay ilişkili öğretim programları derken, doğrudan bu endüstrilerle ilgili ve bu endüstrilerin varlıkları sayesinde var olmuş öğretim programları kastedilmektedir.

... yoksa, bu endüstrilerin çok disiplinli çalışma alanları olarak diğer pek çok öğretim ve eğitim süreçlerinden geçerek beklenen "Bilgi", "Beceri", "Yetkinlik" açısından yeterli olan diğer meslek sahiplerine de çok büyük miktarda ihtiyacı vardır.

Havacılık - Uzay İlişkili Yükseköğretim Durumu

Bu makalede, durum bir yaygın öğretim süreci seçeneği olan yükseköğretim programları ile sınırlı ve Haziran 2016 verileri ile incelenmektedir.

1. Sınav süreci...

- Ortaöğrenim mezunu olanların yükseköğretime devam etmeleri için farklı içeriğe sahip iki aşamalı bir sınav sürecini yaşamaları gereklidir.
- İlk aşama, YGS olarak anılan Yükseköğretime Geçiş Sınavı, ikinci aşamaya kıyasla daha kolaydır.

YGS sınav setinde 4 (*Türkçe, Matematik, Sosyal ve Fen*) ana bölüm ve bu bölümlerin farklı içerik ağırlığına sahip oldukları altı alt puanlama kategorisine sahiptir.

- Örneğin, doğrudan havacılık - uzay ilişkili öğretim programlarına yönelik olan,
- YGS-1'de; içeriğinde Türkçe'nin % 20, Temel Matematik'in % 40, Sosyal'in %10, Fen'in % 30;
  - YGS-5'de; Türkçe'nin % 37, Temel Matematik'in % 33, Sosyal'in % 20, Fen'in % 10,
  - YGS-6'da; Türkçe'nin % 33, Temel Matematik'in % 37, Sosyal'in % 10, Fen'in % 20,
- ağırlığı mevcuttur.

- İkinci aşama olan ve öğretim yılı tatilinden hemen sonraki iki hafta sonunda uygulanan, ilk aşama (YGS) sınava kıyasla daha yoğun bilgi ve kavrama kabiliyeti gerektiren ve LYS olarak anılan Lisans Yerleştirme Sınavı'dır.

Havacılık üzerine, Matematik - Fen (MF) odaklı dört ve Türkçe - Matematik (TM) odaklı üç olmak üzere yedi farklı alt puanlama kategorisi mevcuttur.

Tablo 1E LYS Puan Türleri									
Puan Türü	Testlerin Ağırlıkları (%)								
	YGS				LYS (LYS-1 + LYS-2)				
	Türkçe	Sosyal Bilimler	Temel Matematik	Fen Bilimleri	Matematik	Geometri	Fizik	Kimya	Biyoloji
MF-1	11	5	16	8	26	13	10	6	5
MF-2	11	5	11	13	16	7	13	12	12
MF-3	11	7	11	11	13	5	13	14	15
MF-4	11	6	14	9	22	11	13	9	5

Bu aşamada da,

- MF-1: Matematik ağırlıklı, sayısal bilimler arasında yer alan öğretim programları için (örnek: Astronomi ve Uzay Bilimleri, Uzay Bilimleri ve Teknolojileri)
- MF-4: Matematik ağırlıklı ve mühendislik alanları ile ilgili öğretim programları için (örnek: Uçak Mühendisliği, Havacılık ve Uzay Mühendisliği, Uzay Mühendisliği, Meteoroloji Mühendisliği, Uçak Elektrik - Elektronik, Uçak Gövde-Motor, Uçak Gövde-Motor Bakım, Pilotaj, Pilot Eğitimi),
- TM-1: Yönetim alanları ile ilgili öğretim programları için (örnek: Havacılık Yönetimi),
lisans bölümleri tercihlerinde geçerlidir.

2. Seçim sürecinde havacılık ve uzay ilişkili yükseköğretim kurumları...

Belirtilen öğretim programlarına bugün sahip olan yükseköğretim kurumlar da (*isimlerinin alfabetik sırası ile, bu yıl katılanlar * işaretli*);

- Türkiye’de yerleşik olanlar;
  - Akdeniz Üniversitesi,
  - Amasya Üniversitesi,
  - Anadolu Üniversitesi,
  - Ankara Üniversitesi,
  - Ataçehir Adıgüzel Meslek Yüksekokulu,
  - Atatürk Üniversitesi,
  - Atılım Üniversitesi,
  - Beykent Üniversitesi*,
  - Beykoz Lojistik Meslek Yüksekokulu,
  - Ege Üniversitesi,
  - Erciyes Üniversitesi,
  - Erzincan Üniversitesi,
  - Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi,
  - Fırat Üniversitesi*,
  - Gaziantep Üniversitesi,
  - Gedik Üniversitesi,
  - Gümüşhane Üniversitesi,
  - Hitit Üniversitesi,
  - İskenderun Teknik Üniversitesi,
  - İstanbul Arel Üniversitesi,
  - İstanbul Aydın Üniversitesi,
  - İstanbul Bilgi Üniversitesi,
  - İstanbul Esenyurt Üniversitesi*,
  - İstanbul Gelişim Üniversitesi,
  - İstanbul Kemerburgaz Üniversitesi*,
  - İstanbul Kültür Üniversitesi,
  - İstanbul Teknik Üniversitesi,

- İstanbul Ticaret Üniversitesi,
  - İstanbul Üniversitesi,
  - İzmir Ekonomi Üniversitesi,
  - Kapadokya Meslek Yüksekokulu,
  - Kapadokya Meslek Yüksekokulu,
  - Kırklareli Üniversitesi,
  - Kocaeli Üniversitesi,
  - Maltepe Üniversitesi,
  - Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi,
  - Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi,
  - Necmettin Erbakan Üniversitesi,
  - Nevşehir Hacı Bektaş-ı Veli Üniversitesi*,
  - Niğde Üniversitesi,
  - Nişantaşı Üniversitesi,
  - Okan Üniversitesi,
  - Ondokuz Mayıs Üniversitesi,
  - Orta Doğu Teknik Üniversitesi,
  - Özyeğin Üniversitesi,
  - Plato Meslek Yüksekokulu*,
  - Trakya Üniversitesi,
  - Türk Hava Kurumu Üniversitesi (Bu yıl öğrenci kontenjanı verilmemiştir),
  - Uludağ Üniversitesi*,
  - Uşak Üniversitesi,
- K.K.T.C.de yerleşik olanlar;
    - Akdeniz Karpaz Üniversitesi (Bu yıl öğrenci kontenjanı verilmemiştir),
    - Girne Amerikan Üniversitesi,
    - Girne Üniversitesi,
    - ODTÜ Kuzey Kıbrıs Kampusu,

şeklinde belirlenmiştir.

3. Seçim sürecinde havacılık ve uzay ilişkili yükseköğretim programları...

Tercih edeceği yükseköğretim programlarına uygun alt sınavlara girenler sonuçlarına göre yerleşim tercihinde bulunmaktadır.

Bu yıl, doğrudan havacılık - uzay alanı ilişkili yükseköğretim programları (*program isimlerinin ilk kelimesinin alfabetik sırasınca, yerleşim seçimi yapılacak puan ile ilgili alt sınav kategorisi ve kontenjanları ile ve farklı seçim ve öğretim süreci/seviyesi ile aynı alana işgücü yetiştiren iki program kırmızı ve mavi harfler ile ayrıştırılarak*):

• Lisans (4 yıl) Programları

- Astronomi ve Uzay Bilimleri

MF-1 sınav sonucuna göre öğrenci alınan bu program 4 yükseköğretim kurumunda toplam 170 öğrenci kontenjanı ile uygulanmaktadır.

- Hava Trafik Kontrol

Bir programda özel yetenek ve diğerinde YGS-1 sınavı sonucuna göre öğrenci alınan bu program 2 yükseköğretim kurumunda toplam 75 öğrenci kontenjanı ile uygulanmaktadır.

- Havacılık Elektrik ve Elektronik

MF-4 sınav sonucuna göre öğrenci alınan bu program 1 yükseköğretim kurumunda toplam 31 öğrenci kontenjanı ile uygulanmaktadır.

- Havacılık Elektrik ve Elektronik (Yüksekokul)

YGS-1 sınav sonucuna göre öğrenci alınan bu program 1 yükseköğretim kurumunda toplam 60 öğrenci kontenjanı ile uygulanmaktadır.

○ Havacılık ve Uzay Mühendisliği

MF-4 sınav sonucuna göre öğrenci alınan bu program 3 yükseköğretim kurumunda toplam 158 öğrenci kontenjanı ile uygulanmaktadır.

○ Havacılık Yönetimi (Açıköğretim)

En büyük YGS sınav sonucuna göre öğrenci alınan bu program 1 yükseköğretim kurumunda toplam 2050 öğrenci kontenjanı ile uygulanmaktadır.

○ Havacılık Yönetimi (Fakülte)

TM-1 sınav sonucuna göre öğrenci alınan bu program 10 yükseköğretim kurumunda (3 öğretim kurumundaki 156 adedi ikinci öğretim kapsamında) toplam 768 öğrenci kontenjanı ile uygulanmaktadır.

○ Havacılık Yönetimi (Yüksekokul)

YGS-6 sınav sonucuna göre öğrenci alınan bu program 8 yükseköğretim kurumunda (1 öğretim kurumundaki 62 adedi ikinci öğretim kapsamında) toplam 493 öğrenci kontenjanı ile uygulanmaktadır.

○ Meteoroloji Mühendisliği (sınav sonucuna göre)

MF-4 sınav sonucuna göre öğrenci alınan bu program 2 yükseköğretim kurumunda toplam 98 öğrenci kontenjanı ile uygulanmaktadır.

○ Pilot Eğitimi

MF-4 sınav sonucuna ve sağlık kontrolleri ile göre öğrenci alınan bu program 1 yükseköğretim kurumunda toplam 54 öğrenci kontenjanı ile uygulanmaktadır.

○ Pilotaj (MF-4 sınav sonucuna göre + Sağlık kontrolü),

MF-4 sınav sonucuna ve sağlık kontrolleri ile göre öğrenci alınan bu program 5 yükseköğretim kurumunda toplam 111 öğrenci kontenjanı ile uygulanmaktadır.

○ Uçak Elektrik-Elektronik (Fakülte)

MF-4 sınav sonucuna göre öğrenci alınan bu program 2 yükseköğretim kurumunda (2 öğretim kurumundaki 93 adedi ikinci öğretim kapsamında) toplam 186 öğrenci kontenjanı ile uygulanmaktadır.

○ Uçak Elektrik-Elektronik (Yüksekokul)

YGS-1 sınav sonucuna göre öğrenci alınan bu program 2 yükseköğretim kurumunda toplam 71 öğrenci kontenjanı ile uygulanmaktadır.

○ Uçak Gövde-Motor (Fakülte)

MF-4 sınav sonucuna göre öğrenci alınan bu program 1 yükseköğretim kurumunda (1 öğretim kurumundaki 52 adedi ikinci öğretim kapsamında) toplam 104 öğrenci kontenjanı ile uygulanmaktadır.

○ Uçak Gövde-Motor (Yüksekokul)

YGS-1 sınav sonucuna göre öğrenci alınan bu program 1 yükseköğretim kurumunda toplam 30 öğrenci kontenjanı ile uygulanmaktadır.

○ Uçak Gövde-Motor Bakım (Fakülte)

MF-4 sınav sonucuna göre öğrenci alınan bu program 2 yükseköğretim kurumunda (1 öğretim kurumundaki 41 adedi ikinci öğretim kapsamında) toplam 134 öğrenci kontenjanı ile uygulanmaktadır.

○ Uçak Gövde-Motor Bakım (Yüksekokul)

YGS-1 sınav sonucuna göre öğrenci alınan bu program 2 yükseköğretim kurumunda toplam 130 öğrenci kontenjanı ile uygulanmaktadır.

- **Uçak Mühendisliği**
MF-4 sınav sonucuna göre öğrenci alınan bu program 3 yükseköğretim kurumunda toplam 139 öğrenci kontenjanı ile uygulanmaktadır.
- **Uçak ve Uzay Mühendisliği**
MF-4 sınav sonucuna göre öğrenci alınan bu program 2 yükseköğretim kurumunda toplam 72 öğrenci kontenjanı ile uygulanmaktadır.
- **Uzay Bilimleri ve Teknolojileri**
MF-1 sınav sonucuna göre öğrenci alınan bu program 1 yükseköğretim kurumunda toplam 31 öğrenci kontenjanı ile uygulanmaktadır.
- **Uzay Mühendisliği**
MF-4 sınav sonucuna göre öğrenci alınan bu program 1 yükseköğretim kurumunda toplam 62 öğrenci kontenjanı ile uygulanmaktadır.

• **Ön Lisans (2 yıl) Programları**

- **Hava Lojistiği**
YGS-6 sınav sonucuna göre öğrenci alınan bu program 4 yükseköğretim kurumunda toplam 214 öğrenci kontenjanı ile uygulanmaktadır.
- **Sivil Hava Ulaştırma İşletmeciliği (Açık Öğretim)**
En büyük YGS sınav sonucuna göre öğrenci alınan bu program 2 yükseköğretim kurumunda toplam 3038 öğrenci kontenjanı ile uygulanmaktadır.
- **Sivil Hava Ulaştırma İşletmeciliği**
YGS-6 sınav sonucuna göre öğrenci alınan bu program 24 yükseköğretim kurumunda (9 öğretim kurumundaki 484 adedi ikinci öğretim kapsamında) toplam 1971 öğrenci kontenjanı ile uygulanmaktadır.
- **Sivil Havacılık Kabin Hizmetleri**
YGS-5 sınav sonucuna göre öğrenci alınan bu program 25 yükseköğretim kurumunda (10 öğretim kurumundaki 496 adedi ikinci öğretim kapsamında) toplam 2217 öğrenci kontenjanı ile uygulanmaktadır.
- **Uçak Teknolojisi**
YGS-1 sınav sonucuna göre öğrenci alınan bu program 15 yükseköğretim kurumunda (7 öğretim kurumundaki 376 adedi ikinci öğretim kapsamında) toplam 1270 öğrenci kontenjanı ile uygulanmaktadır.
- **Uçuş Harekât Yöneticiliği**
YGS-5 sınav sonucuna göre öğrenci alınan bu program 2 yükseköğretim kurumunda toplam 120 öğrenci kontenjanı ile uygulanmaktadır.

şeklinde belirlenmiştir. Ayrıca,

- Hava Harp Okulu'nuda, lisans (4 yıllık) seviyesinde,
  - "Havacılık ve Uzay Mühendisliği" programında 50 adet,
- Hava Astsubay Meslek Yüksekokulunda, ön lisans (2 yıllık) seviyesinde,
  - "Uçak Teknolojisi (Aviyonik)" programında 108,
  - "Uçak Teknolojii (Mekanik)" programında 155 adet,öğrenci kontenjanı mevcuttur.

İTÜ UUBF'de Efsane Uçak'cı Zafer ORBAY'ın Nostalji Dersi – 2014 © O. DEMİRAL

2016 Yılında Durum ve Dikkat Çeken Bazı Gelişmelerden...

Bu konudaki detaylı araştırmalarımın dayandığı ÖSYM Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sistemi verilerine göre;

- Türkiye'de doğrudan havacılık ve uzay alanı ile ilgili öğretim programı...
  - ... uygulayan yükseköğretim kurumu sayısı 2011 yılında 25 idi; 2016 yılında (28 adedi devlete ve 26 adedi vakıflara ait) 54 yükseköğretim kurumu olmuş. Beş yıl içinde artış oranı %116; katlanmanın da ötesinde bir artış...
  - ...ilişkili (normal öğretim, ikinci öğretim, açık öğretim uygulamalarında) öğrenci kontenjanını,
    - o Lisans seviyesinde 5.027 adet,
    - o Ön lisans seviyesinde 8.830,olmak üzere toplam 13.857 öğrenciye ulaşmıştır. Bu kontenjan, 2011 yılında (*ikinci öğretim dahil*) 2768 öğrenci /yıl idi; yani beş yıl içinde artış oranı % 401 olmuştur.
- Hava Kuvvetleri Komutanlığının ,
  - o Harp Okulu'nuda , lisans seviyesinde 50 adet,
  - o Hava Astsubay Meslek Yüksekokulunda, ön lisans (2 yıllık) seviyesinde 263 adet,
    - o "Uçak Teknolojisi (Aviyonik)" programında 108,
    - o "Uçak Teknolojii (Mekanik)" programında 155 adet,öğrenci kontenjanı mevcuttur.
- Toplam (YÖK tarafından 2016-2017 öğretim dönemi için öğrenci kontenjanı verilmemiş iki adet yükseköğretim kurumu da dahil)) 54 yükseköğretim kurumunun,
  - o Toplam 28 adedi devlete aittir.
  - o Konumları itibarı ile,
    - Türkiye'deki 51 adedi 25 (Amasya, Ankara, Antalya, Burdur, Bursa, Çorum, Edirne, Elazığ, Erzincan, Erzurum, Eskişehir, Gaziantep, Gümüşhane, Hatay, İstanbul, İzmir, Kayseri, Kırklareli, Kocaeli, Konya, Muğla, Nevşehir, Niğde, Samsun, Uşak) şehre ,
    - K.K.T.C.'deki 4 adedi 3 (Girne, Güzelyurt, Lefkoşe) şehre ,konuşlanmıştır. Bu yükseköğretim kurumunun 22+1 adedi İstanbul'dadır.
- Toplam (YÖK tarafından 2016-2017 öğretim dönemi için öğrenci kontenjanı verilmemiş iki adet yükseköğretim kurumu da dahil) 54 yükseköğretim kurumunun,
  - o 30 adedinde lisans,
  - o 39 adedinde ön lisans,seviyesinde öğretim programı vardır; her iki seviyede öğretim programı bulunan devlete ait 6 adet, vakıflara ait 8 adet ve Hava Kuvvetlerine ait 2 adet öğretim kurumu mevcuttur.

Aynı iş alanına yönelik farklı (lisans ve ön lisans) her iki seviyede de öğretim programı sahibi vakıf üniversitelerinin çoğunda, tabii oldukları sınav setleri ve alt puanlama kategorileri kullanılan uygulamalarla, aynı iş alanı için işgücü yetiştiren farklı (*normal öğretim, ikinci öğretim, açık öğretim*) program seçeneklerinin hepsine (!) sahiptir.

Bu durum, özellikle de tanımlı 4 farklı sınav kategorisinde 5-7 farklı yükseköğretim süreci izlenebilecek hava aracı bakım, onarım ve yenileme işlevine işgücü yetiştiren ve işletme/yönetim ilişkili programlarda dikkat çekmektedir.

... seçim kriterlerinde uygulama yoğunluğu artmış görünen bu garip durum, endüstride çalışma barışı için çok önemli tehdit oluşturduğu gibi, bu programların üst (lisans) seviyeye çekilmesinin anlamı da, öğretimde geçen zamanın sürdürülmesi gerekliliği de tartışmaya açık; çok açıktır!

... öğretim seviyesindeki tartışmalı farklılık gibi, kullanılan kontenjanların artışının endüstriyel beklenti ve gerekliliklere göre kontrollü olduğu da tartışmaya açıktır.

Sadece hava aracı bakım, onarım ve yenileme işlevine işgücü yetiştiren programlardaki kontenjan, geçen yıla göre %23,4 artış ile, toplam 2016 öğrenciye ulaşmıştır. Bu artışın nerede ise tamamı lisans seviyesi programlar ile ilişkilidir; hem de, bu alanla ilgili öğretimde bu uzun süreli seviyesinin gerekliliği ve uygunluğu gündemin önemli bir tartışma konusu iken...

... ve tabii, bu alanda başta Hava Kuvvetleri okulları olmak üzere Türk Silahlı Kuvvetlerine ait aday ve personel de var iken, ülkenin en yüksek kontenjanına sahip öğretim kurumuna bu yıl kontenjan verilmemiş ve aynı alana orta öğretim seviyesinde işgücü yetiştiren liselerin sayısı (geçen yıl 13 adet idi) bu yıl 20 civarında olması bekleniyor ve bu alanda İşKur koordinesindeki eleman yetiştirme program uygulamalarının da kontenjan artırarak süreceği biliniyor iken...

- Sistemde tanımlı,
  - Havacılık ve Uzay Mühendisliği,
  - Uçak Mühendisliği,
  - Uçak ve Uzay Mühendisliği,
  - Uzay Mühendisliği,
  - Meteoroloji Mühendisliği,

bölümlerinden birine/birkaçına sahip olacak şekilde yapılanmış olması gereken "*Havacılık ve Uzay Bilimleri Fakültesi*" ismini alıp buna yönelik akademik organizasyonu kurmuş olmasına rağmen, bu programları açmadığı gibi sadece hava aracı bakım, onarım ve yenileme işlevine ve havacılığın genel işletme işlevlerine işgücü yetiştiren programları "fakülte" örgütlenmesi içine almaları, akademik yönden çok ama çok tartışmalı, yarattığı mesleki beklentileri nedeni ile çok ama çok tehlikeli bir uygulamaya devam etmesi de düşündürücüdür; hem de çok!

- Öğrenci kontenjanlarındaki yüksek seviye tartışılır olma özelliğini koruyor; İstanbul'un üçüncü havalimanı öngörülen takvime/plana göre devreye bile girse...
  - ...özellikle de bazı alanlardaki "açık öğretim" ve "ikinci öğretim" uygulamaları yeterliliği değerlendirmesi henüz yapılamamışken. Endüstrinin bu kontenjanları kaldırabilme kabiliyeti tartışmaya fazlası ile açıktır.

Örneğin;

... aynı nitelikte işgücünü yetiştirme amacına sahip (!) ama farklı seviyelerde (dört yıllık lisans seviyesinde "*Havacılık Yönetimi*" ve iki yıllık ön lisans seviyesinde "*Sivil Hava Ulaştırma İşletmeciliği*") işletme tabanlı öğretim programlarının kontenjanı 8.393 adet; yazı konusunu oluşturan toplam kontenjanın % 60,4'ü,

... bu program bazlı ve herhangi bir (*atölye, laboratuvar, tesis* gerektirmeyen) detay eğitim alt yapısı gerektirmediği için havacılık – uzay alanında en kolay ve yaygın açılan bölüm olarak biliniyor; üç devlet üniversitesi tarafından uygulanan

toplamda 5.088 adetlik "açık öğretim" öğrenci kontenjanı kararının temel dayanağı da bu olabilir; ancak o da tartışmalıdır.

Bu yıl, makale başından itibaren aralara gizleyerek belirttiğim ciddi bir sorun da var; yıllardır yapageldiğim bu yıllık değerlendirmenin bu yılki sürümüne hatırlatıcı bir iz bırakacak...

... bu konuda da birkaç cümle paylaşmak ihtiyacını hissediyorum:

Havacılığın "ihtisas üniversitesi" olduğu iddiası ile kurulan, geçen süre içinde idari ve mali durumunda sorunlarla karşılaşan ve bu nedenle öğretim programları aksayan bir vakıf yükseköğretim kurumuna YÖK tarafından 2016-2017 öğretim dönemi için ön lisans, lisans ve yüksek lisans (yerli ve yabancı) öğrenci kontenjanı verilmemiş olması düşündürücüdür.

Endişeliyim!

...ve daha söylenecek o kadar çok şey var ki!

- o Bu kuruma, YÖK tarafından 2016-2017 öğretim dönemi için ön lisans, lisans ve yüksek lisans (yerli ve yabancı) öğrenci kontenjanı verilmemesi bu kararı halen öğrenimini sürdüren değerli öğrencilere ve onların öğretim ücretlerini ödeyen saygıdeğer ebeveynlerine verilen hak etmedikleri bir cezadır!
- o Bu kararın zaman kaybedilmeden, , örneğin, en azından ek kontenjan kullanım dönemine kadar geçecek süre içinde, ilgili üniversitenin yönetsel etkinliğini ve akademik işlevselliğini geliştirecek bir örgütlenme değişikliğini de kapsayacak şekilde tadil edilmesini ve öğrenimin sürdüren değerli öğrencilerin öğrenimlerini güvenli ortam ve yeterli sürelerde sürdürmesini umut ediyorum.

Bu genel değerlendirme makalesine ilave ve bazı meslek alanlarında onu desteklemek üzere o meslek alanlarını daha fazla detayla değerlendirdiğim,

- ➔ [Uçak, Havacılık ve Uzay Mühendisliği \(UHUM\) Yükseköğretimde 2016 Yılı](#)
- ➔ [Hava Aracı Bakım, Onarım ve Yenileme \(BOY\) İşgücü Yükseköğretiminde 2016 Yılı](#)
- ➔ [Havacılıkta "İşletme" Esaslı Yükseköğretimde 2016 Yılı](#)
- ➔ [Havacılıkta Kabin Hizmetleri Yükseköğretiminde 2016 Yılı](#)

makalelerini de hazırladım; yararlanılabilir.

Sonuç olarak...

... lütfen bilelim & görelim; dikkatli olalım...

... ve tercih yaparken aman dikkat; aman!

Yapacakları yükseköğretim programı ve yükseköğretim kurumu tercihleri ile gelecek mesleğini belirleyecek ve kariyerinin hazırlık adımlarını atacak gençlere şans ve başarı, değerli ailelerine güç ve sabır dilerim.

KAYNAKÇA :

1. Can EREL; "[Türkiye'de Havacılık İlişkili Yükseköğretim 2011-2015](#)"; 29 Haziran 2015.
2. ÖYSM; "[2016 Öğrenci Seçme Ve Yerleştirme Sistemi \(ÖSYS\) Yükseköğretim Programları Ve Kontenjanları Kılavuzu](#)"; Ankara, 27 Haziran 2016.